

NAJVYŠŠÍ
KONTROLNÝ
ÚRAD SR

Využívanie účtovných informácií štátu
Skúsenosti s účtovníctvom Slovenskej republiky

NKÚ SR je nezávislý ústavný orgán, ktorý kontroluje dodržiavanie rozpočtových a fiškálnych pravidiel vo verejnej správe.

Zameriava sa na správnosť, úplnosť a spoľahlivosť účtovníctva, rozpočtov a hospodárenia s verejnými prostriedkami a majetkom verejnej správy.

Pri výkone kontroly využíva:

- údaje z účtovníctva (záznamy, výkazy, doklady),
- informácie o rozpočtovom hospodárení (verejný, štátny, samosprávne rozpočty),
- výstupy systému ESA,
- fiškálne správy a analytické podklady.

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SR

Verejná správa SR zahŕňa ústrednú štátnu správu, územnú samosprávu a fondy sociálneho zabezpečenia podľa vymedzenia v ESA 2010.

Prečo kontrola verejných financií nemôže zostať len na úrovni rozpočtu?

Rozpočet je založený najmä na hotovostnom princípe a zachytáva krátkodobé platobné toky.

- Verejné financie sa v praxi hodnotia prostredníctvom rozpočtu v krátkodobom horizonte.
- Tento pohľad neposkytuje úplný obraz o záväzkoch, majetku ani o dlhodobých dôsledkoch rozhodnutí verejnej správy.

Najvyšší kontrolný úrad SR preto pri výkone kontroly systematicky využíva účtovníctvo verejnej správy a výstupy ESA 2010.

Prečo rozpočet nestačí?

Hotovostný rozpočtový pohľad nezachytáva majetok, záväzky verejnej správy ani dlhodobú fiškálnu udržateľnosť.

- Verejný rozpočet, štátny rozpočet, rozpočty územnej samosprávy = hotovosť, krátky horizont.
- Nezachytáva všetky záväzky a budúce bremená.
- Neposkytuje obraz o finančnej situácii a udržateľnosti.

Pointa:

Rozpočet je nevyhnutný, neposkytuje obraz o skutočnej ekonomickej a fiškálnej pozícii verejnej správy.

Reforma účtovníctva: očakávania vs. realita

Akruálne účtovníctvo ako reakcia na limity rozpočtu

Akruálne účtovníctvo zachytáva ekonomické udalosti v momente ich vzniku, nie pri úhrade, čím umožňuje identifikovať dlhodobé záväzky a majetok štátu.

- zavedenie akruálneho princípu vo verejnej správe,
- komplexnejší a transparentnejší obraz hospodárenia verejnej správy,
- prepojenie na konsolidáciu a ESA.

Pointa:

„Zavedenie akruálneho účtovníctva bolo správnu systémovou odpoveďou. Problém nie je v koncepte, ale jeho využívaní.“

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SR

Obdobie	Stav verejnej správy
Do 2007	poloakruálne účtovníctvo, slabá transparentnosť, nekompatibilita s EÚ štandardmi.
2005 – 2008	Implementácia akruálneho princípu, školenia tisícov účtovníkov, jednotná metodika.
2008 – 2015	Stabilizácia, centrálna konsolidácia, zosúladenie s IPSAS a ESA95, 2010
2015 – 2020	Prehlbovanie kvality dát, prepojenie s kontrolnými a rozpočtovými procesmi.
2020 – 2026	Digitalizácia, prepojenie na moderné výkazníctvo, vyššia transparentnosť, medzinárodná spolupráca.

Systemové zistenia NKÚ SR

Rozpočtový pohľad dominuje nad ekonomickou realitou

1. Akruálne účtovníctvo sa používa prevažne formálne, na splnenie povinností a pre účely kontroly.
2. Majetok, záväzky a rezervy nie sú spoľahlivo zachytené.
3. Rozpočet a účtovníctvo nie sú funkčne prepojené a fungujú ako oddelené systémy, čo obmedzuje využívanie účtovných údajov pri fiškálnom rozhodovaní.
4. Nedostatky v účtovníctve sa premietajú do fiškálnych rizík.

Pointa:

Akruálne účtovníctvo dnes častejšie plní evidenčnú než riadiacu funkciu.

Systemové zistenia NKÚ SR

Ilustrácia z kontrolnej praxe:

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky – rok 2025

- hodnota majetkovej účasti štátu v SPP bola v účtovníctve MH SR podhodnotená o 140 mil. € v porovnaní s účtovnými výkazmi SPP,
- kapitálový vklad 140 mil. € (2021) nebol v účtovníctve MH SR zaúčtovaný,
- kapitálový vklad 500 mil. € (2022) bol zaúčtovaný nesprávne, nie ako zvýšenie majetkovej účasti,

- rozdiely neboli identifikované ani v rámci inventarizácií v rokoch 2022 – 2024.

Dôsledok:

- skreslený obraz o hodnote štátneho majetku,
- nespoľahlivé vstupy pre konsolidáciu a ESA,
- oslabená fiškálna transparentnosť.

Systemové zistenia NKÚ SR

Ilustrácie z kontrolnej praxe:

Formálne účtovanie:

- skreslený obraz majetku a záväzkov,
- nespoľahlivá konsolidácia ústrednej správy, súhrnná účtovná závierka verejnej správy,
- fiškálne riziká štátu.

Ak by verejná správa pracovala s účtovnými informáciami pri rozhodovaní, veľká časť zistení NKÚ SR by vôbec nemusela vzniknúť.

Od individuálneho zlyhania k systémovému riziku.

Dôsledok:

Kvalita fiškálneho obrazu štátu nemôže byť vyššia než kvalita účtovníctva jeho subjektov.

Chyby v účtovníctve jednotlivých subjektov sa premietajú do:

- súhrnnej účtovnej závierky verejnej správy,
- konsolidovaných účtov štátu,
- deficitu a dlhu podľa ESA 2010.

Ako NKÚ SR využíva akruálne účtovníctvo pri kontrole

Úrad využíva akruálne účtovníctvo ako používateľ v každej fáze kontroly, najmä na:

- overenie úplnosti a správnosti záväzkov a pohľadávok – *identifikácia skrytých alebo oneskorených bremien,*
- kontrolu správy a ocenenia majetku verejnej správy – *inventarizácia, odpisy, technické zhodnotenie, majetkové účasti,*
- posúdenie ekonomickej reality rozhodnutí – *či rozhodnutia vytvárajú budúce náklady bez rozpočtového krytia,*

Akruálne údaje ako základ kontrolnej analýzy

Tieto údaje umožňujú posudzovať ekonomickú podstatu rozhodnutí, nielen právny súlad alebo hotovostné platby.

- vyhodnotenie rizík pre budúce rozpočty – *rezervy, podmienené záväzky, investičný dlh.*

Pointa:

Bez akruálnych údajov by kontrola verejných financií zostala len kontrolou platieb, nie dôsledkov rozhodnutí.

Adresáti účtovných informácií štátu – kto a na čo ich využíva?

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

- *fiškálne riadenie, konsolidácia, vstupy do ESA 2010,*
- *hodnotenie deficitu, dlhu a fiškálnej pozície štátu,*

Vláda Slovenskej republiky

- *strategické rozhodovanie s dlhodobým dopadom,*
- *posudzovanie udržateľnosti verejných politík (v praxi prevažne rozpočtový pohľad),*

Rezorty a subjekty verejnej správy

- *riadenie majetku, investícií a záväzkov,*
- *znalosť skutočných nákladov činností, poskytovaných služieb verejnosti (účtovníctvo sa v praxi využíva prevažne formálne),*

Národná rada Slovenskej republiky

- *kontrola hospodárenia a fiškálnej udržateľnosti,*
- *dohľad nad využívaním verejných prostriedkov.*

Pointa: Účtovné informácie štátu dnes primárne slúžia kontrole a štatistike, menej riadiacemu a strategickému rozhodovaniu.

Akruálne účtovníctvo ako zmena myslenia vo verejnej správe

Prechádzame od otázky „Máme na to rozpočet?“ k otázke „Aký dopad tým vyvolávame?“

Akruálne účtovníctvo umožňuje verejnej správe:

- *posudzovať rozhodovanie v časovom horizonte ich dopadov,*
- *vidieť skutočné náklady služieb, nielen výdavky,*
- *identifikovať budúce riziká vopred, nie spätne, prijímať rozhodnutia s dôrazom na udržateľnosť verejných financií,*

- *prepájať rozhodovanie s udržateľnosťou verejných financií.*

Pointa:

Akruálne účtovníctvo mení pohľad verejnej správy z „*Kolko zaplatíme tento rok*“ na „*Čo tým vytvárame pre budúcnosť?*“.

ESA 2010 je prekladový mechanizmus.

Je to štatistický rámec, ktorý predkladá účtovné údaje do makroekonomických ukazovateľov, ako sú deficit a verejný dlh; nenahrádza účtovné systémy.

- nevychádza z rozpočtov verejnej správy ani štátnej správy,
- preberá údaje z účtovníctva subjektov verejnej správy,
- tieto údaje prekladá do makroekonomického obrazu štátu (deficit, dlh, sektorové účty).

Kontrolná realita z pohľadu NKÚ SR

- Ak sú aktuálne údaje na úrovni subjektov nesprávne alebo neúplné,
- sú skreslené aj vstupy do ESA,
- a výsledné fiškálne ukazovatele neodrážajú realitu štátu.

Je to metodický rámec, podľa ktorého sa meria deficit a dlh. Tým sa hodnotí a koordinuje fiškálna politika členských štátov.

Pointa:

ESA 2010 môže byť len tak kvalitná, ako sú kvalitné aktuálne účtovné údaje, z ktorých vychádza.

Rozpočet – účtovníctvo – ESA – ako jeden systém

- *Rozpočet = peňažný tok verejných prostriedkov*
- *Účtovníctvo = realita*
- *ESA = fiškálny obraz*

Nie alternatívy, ale komplementárne rámce.

A tieto rámce sú komplementárne, ak: účtovníctvo zachytáva ekonomickú realitu, rozpočet riadi peňažné toky a ESA poskytuje makro fiškálny obraz štátu.

**Akruálne účtovníctvo je buď včasným varovným systémom, alebo drahou evidenciou,
- a NKÚ SR dnes vidí skôr to druhé.
Bez efektívneho využívania akruálnych údajov stráca verejná správa včasný varovný systém fiškálnej udržateľnosti.**

Ing. Hana Marcin Jakubíková, PhD., MBA
Sekcia kontroly,
Odbor plánovania a finančnej kontroly
hana.jakubikova@nku.gov.sk
www.nku.sk

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SR

